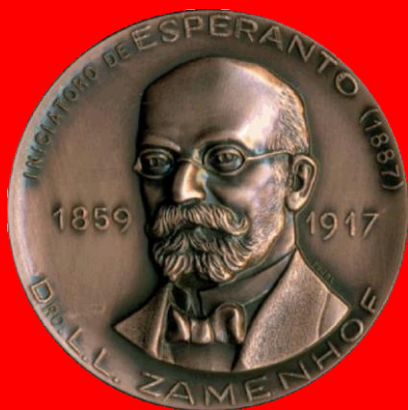

afgiftekantoor
2200 Herentals 1
P 409301
Wettelijk Depot B.D.54.073

België - Belgique
PB
2200 Herentals 1
BC 9428

maandelijks clubtijdschrift

145

maart 2017

verantwoordelijke uitgever
Postbus 105 – 2200 Herentals

Numismatica Herentals EGMP
redactie : Rudy Dillen

Bestuur

Rudy Dillen	voorzitter - secretaris - schatbewaarder - redacteur 0471-329179 rudy.dillen@telenet.be
Koen De Pooter	veilingmeester - waardebeoordelingen 0473-556266 koen.de.pooter@telenet.be
Frank Lippens	webmaster - archivaris - PDF-tijdschrift 0475-552400 frank.lippens1@skynet.be
Herwig Helsen	bibliothecaris - standhouders 0479-208820 herwig.helsen1@telenet.be

adres	Numismatica – Postbus 105 – 2200 Herentals
rekeningnummer	BE43 0014 2061 3601 GEBABEBB
lidgeld-2017 14 €	lidmaatschap Numismatica Herentals EGMP (20 € voor leden in het buitenland)
10 €	lokaal lidmaatschap Numismatica Herentals enkel voor leden van andere EGMP-afdelingen (12 € voor leden in het buitenland)
1 €	éénmalig daglidmaatschap voor nieuwe bezoekers
gratis toegang	voor -16 jaar, vergezeld van een volwassen lid
aangesloten bij	E.G.M.P. - Koninklijke Vereniging Herentalse Cultuurraad
website	www.numismatica-herentals.be

maandelijks clubactiviteit op de 2e zondag van de maand, 8.30-12u
Parochiezaal St-Antonius - Kapucijnenstraat 7, 2200 Herentals

zondag 12 maart 2017 9 apr - *mei niet* - 11 jun

cover: de Poolse-Joodse oogarts **Luwik Lejzer Zamenhof** ontwikkelde en lanceerde in 1887 te Warschau de internationale taal Esperanto. We nodigden Bert Boon, Belgische Esperantist en oprichter van *Esperanto Numismatika Asocio*, de vereniging die zich bezig houdt met de numismatiek van Esperanto, uit voor een woordje uitleg en om een deel van zijn verzameling hieromtrent te presenteren.

Artikels mogen overgenomen worden mits de gepaste verwijzing.
De auteurs zijn verantwoordelijk voor de inhoud van hun bijdrage.

Tentoonstelling

CLUBNIEUWS

Onder het moto 'Één wereld, één taal, één munt', creëerden Esperantisten eerst de *speso* (1912-14), daarna de *stelo* (1945-93). Bedoeling was om een universele munt in het leven te roepen die zou functioneren naast de bestaande munteenheden. Esperantist Bert Boon vertelt er u alles over (zie ook artikel).

Controle van de lidkaarten

Traditioneel houden we in maart controle van de lidkaarten en kijken of iedereen al in het bezit is van zijn nieuwe kaart. Gelieve deze spontaan te tonen bij het binnenkomen, aub.

Breng een bezoek aan de Koninklijke Munt.

De Koninklijke Munt van België organiseert op dinsdag 4 april 2017 een ganse dag rondleidingen voor groepen van muntliefhebbers van 20 à 30 personen. Een rondleiding zal 30 min duren. Heeft u interesse om een bezoek te brengen aan de Koninklijke Munt op 4 april aanstaande, laat dit weten aan rudy.dillen@telenet.be

Zoekertje: wie kan mij helpen aan de volgende muntjes? Alvast dank!

Gibraltar: 1 penny 2010 (km1098), 2 pence 2012 (km1100), 5 pence 2012 (km1101), 20 pence 2012 (km1103), 50 pence 1988 (km19), 50 pence 2004 (km1066)

Ik ben bereikbaar op de maandelijkse clubactiviteit in Herentals of via gsm 0491/10 19 79 of via mail bea.scheirs@telenet.be.

Eindactiviteiten

zondag 12 maart 2017

- 11.15u **Trekking van de jeugdtombola** gratis lootje voor -16 jaar
munt + bankbiljet + verzamelalbum altijd-prijs!
- 11.20u **Bekendmaking winnaar muntenpuzzel** strookjes vóór 11u!
* zilveren 5 euro, Georges Lemaître - België 2016
- 11.25u **Aanwezigheidstombola** gratis voor alle aangesloten leden

- * zilveren 10 rupees, Food For All - India 1970
zilveren one dollar, conch shell - Bahamas 1966
* zilveren 25 schilling, Franz Lehar - Oostenrijk 1970
zilveren 250 frank, Mathilde & Filip - België 1999

- 11.30u **Trekking lootjestombola** 1 € = 1 lootje 5 € = 6 lootjes

- * gouden 2500 drachms, Pan Europese Spelen - Griekenland 1981
zilveren 5 frank, Leopold II - België 1876
* zilveren 25 lirot, Pidyon Haben - Israel 1976
zilveren 5 shilling, 300 jaar Kaapstad - Zuid-Afrika 1952
zilveren 2 1/2 gulden, koningin Wilhelmina - Nederland 1937
* zilveren dollar, 100 jaar Trans-Canada Railway - Canada 1981
zilveren 50 kronen, 100j S.K. Neumann - Tsjechoslovakije 1975
zilveren 100 francs, 200j Louvre Museum - Frankrijk 1993

met telkens een lekkere fles Solatio rouge, Pays d'Oc - Frankrijk, 2014

- 11.35u **Start van de clubveiling** tijdig biednummer afhalen!

LOT	prijs	LOT	prijs	LOT	prijs	LOT	prijs
046	389	136	195	389	17	499	478
047	15	141	588	393	467	542	328
048	269	148	81	395	222	552	156
049	149	153	209	396	122	553	240
050	309	155	299	432	23	555	254
051	25	163	47	433	204	558	539
055	166	170	187	450	455	559	364
086	368	181	189	453	93	565	268
087	202	209	408	454	497	566	502
088	227	210	508	465	303	574	33
089	595	253	561	467	69	576	59
090	362	254	418	468	346	596	72
105	396	339	447	469	384	597	160
111	27	348	125	470	218	598	405
114	336	351	503	471	79	599	352
131	380	356	342	484	152	600	265
132	231	388	500	498	293		

Voor een volledige lijst, zie www.numismatica-herentals.be/beurs

De Algemene Vergadering, een uitgelezen gelegenheid om onze gewaardeerde medewerkers in de bloemetjes te zetten. **HARTELIJK DANK!**

ESPERANTO – NUMISMATICA

De Esperanto-Numismatica is een jonge - wellicht zelfs de jongste – loot aan de tak “thematische munten en medailles” van die weelderige boom met zovele rijke en rijpe vruchten, die wij NUMISMATICA noemen, die onvolprezen hulpwetenschap van de geschiedenis.

Dat het Esperanto in de Numismatiek niet eerder zijn terechte plaats opeiste, is geen gevolg van een magere oogst aan artefacten of een andere vorm van bloedarmoede, wel integendeel, want de tot hertoe oudste medaille met verwijzing naar het Esperanto werd al in 1908 in Frankrijk gecreëerd. Als men weet, dat de meest succesrijke internationale hulptaal pas in 1887 haar eerste stappen in de wereld zette, dat haar eerste Internationale Congres (Universala Kongreso) - waarvan in 2015 de 100ste editie gevierd werd - pas in 1905 plaatsvond en dat de eerste postzegel pas in 1927 gedrukt werd, dan kan men zich gemakkelijk voorstellen, dat er in die meer dan 100 jaar ongetwijfeld genoeg gelegenheden geweest zijn voor een herdenking, een viering of een andere gebeurtenis om met één of meer medailles te vereeuwigen. Maar, mogelijk dank zij de lagere aankooprij, organiseerden filatelisten zich vlugger en op grotere schaal in clubverband. Er zijn namelijk nauwelijks sporen te vinden van samenwerking tussen numismaten of wetenschappelijk onderzoek in dat vakgebied, waaruit logischerwijs catalogi en/of uitgaven over numismatische terminologie zouden kunnen verwacht worden. Maar, niets van dat alles...!

Pas in 2012 (!) werd - waarschijnlijk voor het eerst in de geschiedenis (van het Esperanto) - een internationale vereniging opgericht met de bedoeling om op wetenschappelijke wijze de resultaten van de productie van betaalpenningen, medailles en aanverwante objecten in het Esperanto te publiceren en te catalogeren. Het was dus wachten op de Esperanto-Numismatika Asocio (ENA), die eind januari 2017 het eerste nummer van de vierde (4de) jaargang van haar tijdschrift “Esperanta Numismatiko” naar 63 individuele leden verzond, in alle vijf de werelddelen en in 22 landen, en naar 16 bibliotheken en musea in de hele wereld!

ENA voelt zich ten zeerste vereerd om op 12 maart 2017 in Herentals een deeltje van de veel omvangrijker oogst uit die korte periode aan vrienden-numismaten te mogen voorstellen. Zelfs alle tot hertoe in het tijdschrift

getoonde en besproken medailles en betaalpenningen vormen slechts het topje van een nog onbekende ijsberg. Sinds er systematisch gezocht wordt in archieven, tijdschriften, op Internet en bij particulieren, duiken er haast elke week nieuwe numismatische kunstwerkjes op, het ene al fraaier dan het andere.

In deze beperkte en (te) korte presentatie tonen wij u twee soorten artefacten. Het meest opvallend zijn uiteraard de (grote) medailles, anderzijds zijn er de (kleinere) betaalpenningen, die wereldwijd in internationale esperanto-kringen effectief als betaalmiddel dienst deden, in bepaalde gevallen gedurende ruime tijd (zie verder onder “stelo”) en die tijdens allerlei een- of meerdaagse samenkomsten als betaal- of wisselmunt werden gebruikt.

*Wie graag het fijne wil weten over dit nieuwe studiegebied van de internationale Numismatica, kan zich **levenslang en zonder kosten** abonneren op alle reeds verschenen en alle toekomstige nummers van het uitsluitend digitale tijdschrift en dat eenvoudig door een **eenmalig verzoek** op het e-mailadres van de redactie: bert.boon@skynet.be*

Betaalpenningen en valutaprojecten

De Spesmilo

Meer dan 130 jaar zijn voorbijgegaan sinds het lanceren van de internationale hulptaal Esperanto, waarmee de initiatiefnemer, L.L. Zamenhof, de relaties tussen mensen van verschillende populaties wilde versoepelen om hen te stimuleren om in vreedevolle harmonie samen te leven.

Omstreeks 1907, na nauwelijks 20 jaar, ontstond reeds bij de gebruikers van de taal de wens om een internationaal valutastelsel te ontwerpen om commerciële doelstellingen en problemen bij het wisselen van geld tussen esperantisten en de rest van de wereld te vereenvoudigen en ook om handelaars te overtuigen van de voordelen van een universele taal en een universeel valutastelsel.

De eerste die een dergelijk project ontwierp was de Zwitserse esperantist prof. René de Saussure. Toen hij in 1906 esperantokranten uit diverse landen las, stoorde het hem, dat de abonneeprijzen werden genoteerd in diverse nationale valuta. Dat zette hem ertoe aan om een internationaal hulpsysteem uit te denken en voor te leggen aan de Franse Vereniging ter Bevordering van de Vooruitgang van de Wetenschap en het te publiceren in mei 1907 in het Internationale Wetenschappelijke Tijdschrift. Volgens prof. De Saussure diende het systeem te worden gebaseerd op het gemeenschappelijk gebruik van de internationale taal Esperanto en zonder gebruik van concrete munten en bankbiljetten. Het zou volstaan om een internationale munteenheid te bedenken, die het mogelijk zou maken om een correcte omzetting mogelijk te maken van de valuta van de nationale munten. De uiteindelijke bedoeling was om in een ver(de)re toekomst dat wisselsysteem in de plaats te stellen van alle nationale systemen.

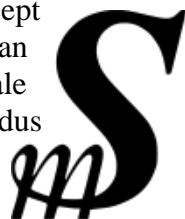

Maaltijdjetons in medailleslag, gebruikt tijdens een wereldcongres

Voor de nieuwe munteenheid werden verschillende benamingen voorgesteld: Zamilo of Zao, verwijzend naar de naam Zamenhof, Aŭro of Goldo voor gouden muntstukken, Argo of Silvro voor zilveren munten, Niklo, Rundo, Stelo, Bronzo of Kupro voor wisselgeld. De Saussure hakte de knoop door en koos voor een term die toen al bestond in Portugal en Brazilië. De basiswaarde van de internationale valuta kreeg de naam **Speso(de peco)**.

In Frankrijk, België en Zwitserland was toen de kleinste waarde 1/100ste van een franc (1 centime). Volgens het nieuwe waardesysteem zou 1 Speso de waarde hebben van 4 centimes. Maar een dergelijke lage waarde bestond niet in Europa. De Saussure wilde dat concept invoeren, opdat men gemakkelijk en precies de waarden van de nationale valuta zou kunnen omrekenen zonder decimale getallen. In het voorgestelde systeem werd de basiswaarde dus de **Speso**, maar in de praktijk werd de term **spesmilo** gebruikt.

Symbol voor Spesmilo

1 spesmilo (Sm)=1000 spesoj (S)=100 spesdekoj (Sd)=10 spescentoj (Sc)

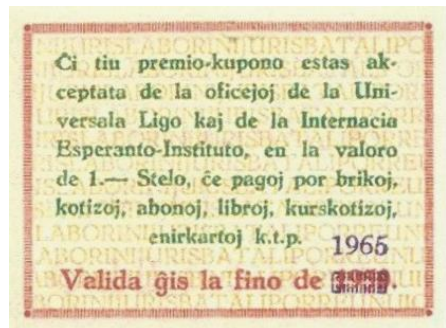
In augustus 1907 werd door de Franse Vereniging ter Bevordering van de Vooruitgang van de Wetenschap aan de esperantoverenigingen aanbevolen om een universeel betaalmiddel te lanceren, want "*een universeel betaalsysteem is meer en meer nodig en kan bijzonder nuttig zijn*".

De Stelo

De 1e Wereldoorlog maakte bruusk een einde aan het spesmilo-experiment, dat tot dan toe in de lift had gezeten. De wedergeboorte van een esperanto-valutasysteem was te danken aan het initiatief van de beroemde pedagoog - esperantist Andreo Cseh, die in 1942 de Universala Ligo oprichtte, een vereniging van wereldfederalisten. Tijdens de 1e vergadering in Den Haag (1946) werd beslist opnieuw een gemeenschappelijke en stabiele munteenheid te lanceren, ter vervanging van de spesmilo.

Het valutasymbool werd de vijfpuntige ster, het oudste esperantosymbool en allegorie voor de vijf continenten.

De waarde van de **Stelo**, onderverdeeld in 100 **Pintoj**, kwam overeen met de toenmalige prijs van 1 kg brood, d.w.z. 0,25 cent of ¼ van een gulden. Aangezien alleen 's Rijks Munt officiële munten mocht slaan, liet Andreo een "bankbiljet" drukken met de naam **Premio Kupono** en met de waarde van 1 stelo.

In 1959 werd dan toch besloten om door hetzelfde munthuis in Utrecht een aantal betaalpenningen te laten slaan. Het ging om de waarden: 1 stelo, 5 en 10 steloj.

In 1965 zou nog een vierde betaalpenning, in goud, zilver en kopernikkel aan de 3 vorige waarden toegevoegd worden. De hieronder afgebeelde betaalpenning kreeg de waarde 25 steloj mee.

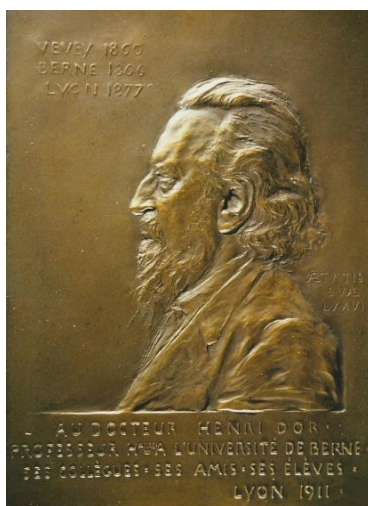

Toch zou ook dit systeem in de jaren 70 van de 20ste eeuw jammer genoeg een stille dood sterven. Hoewel niemand in de toekomst kan kijken is er ook geen enkele zekerheid, dat “onze” euro (naamgeving trouwens aan de EU voorgesteld - en aanvaard – door een esperantist uit Oostende, Germain Pirlot!) het einde van de 21ste eeuw zal halen. Op dit ogenblik ziet de toekomst van de Europese Unie, en dus van het euro-systeem, er beslist weinig rooskleurig uit.

Esperanto – medailles

Hieronder een zeer summiere voorstelling van enkele teruggevonden en beschreven Esperanto-medailles, in de tentoonstelling opgedeeld in twee categorieën: naar de vorm en volgens thema.

Bert Boon

Limburg krijgt nog voor de zomer een eigen munt.

Naast de euro komt er een gemeenschapsmunt bij, de LimbU, die één eurocent waard is. Eens gelanceerd, zullen de inwoners van de deelnemende gemeenten met een nieuwe bankkaart in LimbU kunnen betalen. Gemeenten en intercommunales zullen de LimbU's verdelen. Op termijn komen er ook bedrijven en handelaars bij. "Je kunt LimbU's verdienen als je deelneemt aan acties die de lokale gemeenschap ten goede komen", zegt algemeen coördinator Wim Van De Putte.

De Limburgers zullen binnenkort in lokale winkels, zwembaden en culturele centra kunnen betalen met deze nieuwe digitale gemeenschapsmunt. Het project wordt voorgesteld aan de Limburgse burgemeesters en schepenen, meldt het *Belang van Limburg*. De krant behoort met de provincie, een lokale intercommunale en Fairfin tot de oprichters van de vzw achter het project 'Uitmintend Limburg'.

De LimbU's kunnen verdiend worden met positieve acties voor de gemeenschap zoals vrijwilligerswerk, bloedgeven of zwerfvuil opruimen en worden opgeslagen op een bankkaart.

'De Limburgse munt zal ervoor zorgen dat de burgers kunnen deelnemen aan het lokale beleid. Zij worden beloond met LimbU's. Mensen die daarmee betalen zullen worden erkend als burgers die iets goeds gedaan hebben voor de gemeenschap', zegt coördinator Wim Van De Putte.

Een Limbu komt overeen met één eurocent. De munt kan gebruikt worden voor de aankoop van streekproducten, maar wordt ook aanvaard in musea, zwembaden, culturele centra en de lokale kleinhandel. **De Tijd**

Belgische 2-euro uitgiftes 2017:

200 jaar Univ. Luik
april, 200.000 ex.

200 jaar Univ. Gent
september, 200.000 ex.

De Leuvense strafrechter heeft de metaaldetector van een schattenjager uit Zoutleeuw verbeurd verklaard. De 40-er vond in 2015 in Tienen een waardevolle munt, maar groef die op zonder vergunning. Het kleinood, een 'denier van Tienen', is hij ook kwijt aan Onroerend Erfgoed.

Pieter V.L. uit Zoutleeuw zocht met zijn metaaldetector regelmatig op archeologische sites maar deed dit zonder officiële erkenning. In mei 2015 vond hij in Tienen een waardevolle munt, een 'denier van Tienen', ook gekend als 'denier van Brabant'. Naar eigen zeggen vond hij het kleinood op een omgeploegde akker na toestemming van de landbouwer.

Tijdens zijn verhoor in juni vorig jaar gaf V.L. toe dat hij niet over een vergunning beschikte voor zijn zoekactiviteiten maar dat hij wel degelijk op de hoogte was van de nieuwe regelgeving. De man bracht zijn vergunning pas een jaar na de vondst in orde waardoor de rechter niet ander kon dan de man te veroordelen.

Onroerend erfgoed

"Hij heeft alle raadgevingen en verwittigingen om zich te registreren naast zich neergelegd", aldus de rechter. Die verklaarde zowel de metaaldetector van de schattenjager als de waardevolle munt verbeurd. Die wordt nu eigendom van Onroerend Erfgoed.

De veertiger daagde nooit op in de rechtbank en kreeg bovenop nog een boete van 600 euro daar waar de procureur eerst 1.500 euro vroeg.

Voorbeeld van een gelijk-aardige zeldzame denier van Tienen, geslagen tussen 1210-1235

Jean Elsen, veiling 118/693

Ø 12 mm
0.55 gram

Voorzijde: in een parelcirkel, het Lam Gods naar rechts gekeerd met naar links gewende kop en met opgeheven linker voorpoot; achter het lam een standaard met kruis en wimpel bovenaan

Keerzijde: in een dubbele parelcirkel, een Brabants kruis van het type I

Referentiewerk: De Brabantse kleine denieren van de dertiende eeuw - Aimé Haeck – Dilbeek 2016

BIBLIOTHECA NUMISMATICA

Nieuw in de bib:

Leuven in metaal vereeuwigd (9 delen)

René Waerzeggers
2016

Alphonse Darville Éloge de la simplicité

Aurore Carlier
Société Archéologique de Namur

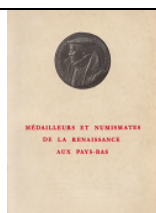
Jaarboek 103 voor Munt- en Penningkunde

Kon. Ned. Genootschap voor Munt- en Penningkunde
2016

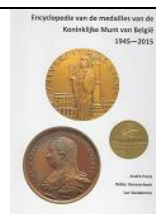
Médailleurs et Numismates de la Renaissance aux Pays-Bas

Victor Tourneur
1959

Encyclopedie van de Medailles van de Koninklijke Munt van België 1945-2015 (3-4)

Limburgse Commissie voor Numismatiek
A. Poels - D. Vanoverbeek - L. Vandamme

* **Elk lid** kan, gedurende 1 maand, gratis boeken en tijdschriften ontlenen. Vraag info aan Herwig, onze clubbibliothecaris. De volledige lijst is te raadplegen op www.numismatica-herentals.be/bibliotheek.

Koninklijke Joh. Enschedé stopt met het maken van bankbiljetten. Ook voert de drukkerij, die al sinds 1703 bestaat, een reorganisatie door waarbij een 'aanzienlijk' deel van het personeel zijn baan verliest. Dat maakte Joh. Enschedé onlangs bekend. Volgens de drukker is er teveel concurrentie op de markt voor bankbiljetten. Het bedrijf legt zich voortaan toe op andere gedrukte producten zoals postzegels, visa en belastinglabels en op diensten om vervalsing tegen te gaan.

Volgens Joh. Enschedé is er al jaren sprake van overcapaciteit op de internationale markt voor bankbiljetten. Drukkers moeten hun diensten daardoor tegen bodemprijzen aanbieden. Doordat er ook steeds meer staatsdrukkers uit verschillende landen op de markt actief zijn, wordt de prijsdruk nog groter. Deze drukkers genieten vaak een beschermde positie in hun thuismarkt en kunnen hun diensten buiten de landgrenzen tegen zeer lage prijzen aanbieden. Dat ongelijke speelveld eist nu zijn tol, aldus Joh. Enschedé. Doorgaan met het drukken van biljetten zou 'bedrijfseconomisch niet verantwoord' zijn. Het bedrijf zet daarom zijn bankbiljettenpersen stil.

Reorganisaties Bij Joh. Enschedé werken momenteel 203 vaste medewerkers en meer dan 60 uitzendkrachten, zij zijn recent geïnformeerd door de directie. De reorganisatie die met de koerswijziging gepaard gaat is de zoveelste in de recente geschiedenis van het bedrijf. Al in 1990, na het vertrek van de laatste telg van de familie Enschedé uit de directie, werd bekend dat de productie van bankbiljetten verlieslatend was. Sindsdien volgden vele ontslagrondes. In 2011 leek het besluit van de Nederlandsche Bank om de Nederlandse eurobiljetten elders te laten drukken de definitieve nekslag te zijn, maar het duurde tot 2014 voor Joh. Enschedé in acute problemen kwam. Een overname door een investeringsfonds volgde, net als de zoveelste reorganisatie. Die blijkt nu niet te volstaan.

Koninklijke Joh. Enschedé

200 jaar biljettengeschiedenis Met het stopzetten van de persen komt er een einde aan meer dan 200 jaar biljettengeschiedenis. Joh. Enschedé werd op 21 juni 1703 door Izaak Enschedé geopend. De drukkerij in Haarlem, vernoemd naar Izaaks' zoon Johannes, specialiseerde zich in het drukken van boeken met bijzondere lettertekens als braille en muziek. Pas in 1810 drukte Joh. Enschedé zijn eerste bankbiljetten voor Nederlands Oost- en West-Indië. In 1814, na de oprichting van de Nederlandsche Bank, volgden de eerste biljetten voor binnenlands gebruik. Deze biljetten kwamen bekend te staan als 'roodborstjes', door haar rode kleur, en werden gebruikt

voor transacties tussen banken onderling. In 2000 begon Joh. Enschedé met het drukken van de euro, 3 jaar later werd het bedrijf Koninklijk.

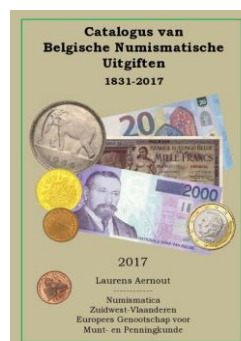
Vorig jaar werd al bekend dat Joh. Enschedé's evenknie op het gebied van munten, de Koninklijke Nederlands Munt die sinds 1807 de Nederlandse gulden- en euromunten slaat en eveneens in de financiële penarie, door de staat aan een Belgische partij werd verkocht. **Dion Mebius**

EGMP Numismatica Zuidwest-Vlaanderen K.V.
stelt voor:

**Catalogus van Belgische Numismatische Uitgiften
1831-2017**, door Laurens Aernout

Nieuwe en meer uitgebreide editie: munten, biljetten en sets van de Belgische frank als ook de euro, Belgische ecu-munten, penningen en sets, samen met de herdenkingsmedailles en de biljetten van het Belgisch leger. Met ook de munten en biljetten van Vrijstaat Congo, Belgisch Congo en de mandaatgebieden, enkele unieke biljetreeksen toegevoegd! Dit met geactualiseerde prijzen en nieuwe varianten op 640 blz! Met Franse & Engelse lexicon!

Bestellen kan door het bedrag van €15 + €5 port (in België) te storten op de rekening van Numismatica Zuidwest-Vlaanderen met de melding CBNU2017, naam en adres. BE42 4650 1171 0154 – KREDBEBB

Bezoek de website en het forum op www.cbnu.be

Om hulde te brengen aan Toots (Jean) Thielemans, overleden op 22 augustus 2016, brengt de Koninklijke Munt een muntstuk van 20 euro uit. Het muntstuk toont op de voorzijde de beeldenaar van Toots met zijn geboorte- en sterftejaar.

Technische kenmerken:

nominale waarde: 20 euro, verpakking: in een houten doosje, gehalte: Ag925°, diameter 37mm, gewicht: 22.85g, oplage: 5.000 ex. (bron: Muntinfo 71)

nr	land	munt		kw	mat	inzet	
1	Rome	Lydia-Thyateira	AE Romeinse periode	F	AE	5.00	
2		Hadrianus	denarius 'FELICITAS AVG' 218-222	F	AE	12.50	
3		Magentius	AE 2 Gloria Romanorum 218-222	F	AE	5.00	
4	Brabant	Jan I	denier I-D-V-X 1268-1294	F	Ag	20.00	
5		Jan III	½ groot – Brussel VH G266 1312-1355	ZF	Ag	200.0	
6	Spaanse Ned.	Filips II	korte	F	Cu	5.00	
7	Brabant	Karel VI	oord – Antwerpen (overslag) 1712	F/ZF	Cu	1.00	
8		Maria-Theresia	schelling – Antwerpen 1753	F	Ag	1.00	
9	België	Albert I	10 frank – positie A 1930 VL	ZF	Ni	15.00	
10		Albert I	10 frank – positie A 1930 FR	ZF	Ni	15.00	
11		Albert I	20 frank – positie A 1931 VL	ZF	Ni	15.00	
12		Albert I	20 frank – positie A 1931 FR	ZF	Ni	15.00	
13		Leopold III	5 frank – positie A 1936 VL	ZF	Ni	5.00	
14		Leopold III	5 frank – positie A 1936 FR	ZF	Ni	5.00	
15		Leopold III	5 frank – scheiding ster 1938 VL/FR	ZF	Ni	15.00	
16		Boudewijn	50 frank Expo 1958 VL	Pr	Ag	6.00	
17	Australië	Edward V	1 shilling 1910	ZF	Ag	8.00	
18	Duitsland	Baden	1 kreuzer 1870	ZF	Cu	2.00	
19		Pruissen	3 mark (met draagoog) 1909	ZF	Ag	7.00	
20	Finland	Nicholas II	5 pennia 1901	ZF	Cu	5.00	
21		Republiek	10 markkaa 1977	Pr	Ag	5.00	
22	Frankrijk	Republiek	5 francs 1873 A	Pr	Ag	12.50	
23		Republiek	2 centimes 1862 A	F	Cu	1.00	
24		Republiek	2 centimes 1862 BB	F	Cu	1.00	
25		Republiek	2 centimes 1894 A	ZF	Cu	10.00	
26		Republiek	2 centimes 1895 A	ZF	Cu	2.00	
27	Italië	Republiek	100 lire (herdenkingsmunt) 1981	Pr	Fe	1.00	
28	Libië	Koninkrijk	10 milliemes 1965	Pr	CuNi	1.00	
29	Polen	Republiek	1.000 zloty paus Joh.Paulus II 1982	Pr+	Ag	10.00	
30	Roemenië	Republiek	10 bani 1900	ZF	CuNi	3.00	
31	Rusland	Republiek	1/2 kopeck 1898	F	Cu	3.00	
32		Republiek	1 kopeck 1913	ZF	Cu	1.00	
33	Zweden	Gustaf VI Adolf	5 kronen 1966	Pr	Ag	3.00	

21

22

29

33

34

37

47

48

nr	item	beschrijving	kwal	mat	inzet
34	loten	Frankrijk: 11 herdenkingsmunten	div	div	2.00
35		Hong-Kong: 13 moderne munten	div	div	1.00
36		Tsjechië: 35 munten	div	div	1.00
37		Oekraïne: 3 munten	div	div	1.00
38		wereld: 13 munten, penningen, ...	div	div	1.00
39		België: 20 munten W.O. I periode 1915-1918	div	Zn	5.00
40		Frankrijk: 55 moderne munten	div	div	1.00
41		België: reeks 25 c + 50 c + 1Fr + 5 Fr, zowel VL als FR 1964	ZF	div	1.00
42		België: reeks 25 c + 50 c + 1Fr + 5 Fr + 10 Fr, VL als FR 1970	Pr	div	1.00
43		België: 12 munten	div	div	5.00
44		België: 18 munten	div	div	5.00
45		België: +- 1 kg munten	div	div	5.00
46	sets	Tonga: 5 FDC munten 2015	div	div	5.00
47		Soedan: 5 FDC munten 2015	div	div	7.00
48	sets	Tatarstan: 3 token munten (1 kg brood & 10 + 20 L petroleum)	div	div	15.00

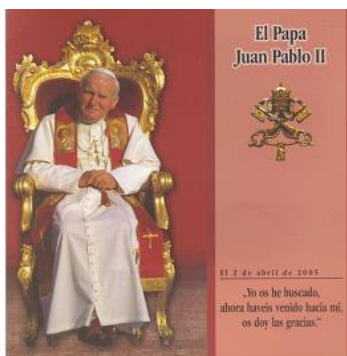
nr	item	beschrijving	kwal	mat	inzet
49	loten	wereld: +- 1 kg munten	div	div	5.00
50		wereld: oude munten, vnl. 1700-1800 (ook Romeins!)	div	div	1.00
51	medaille	Heinrich Hein (porselein, in etui, Meissen) 1997	FDC	pors	5.00
52		Congres Middelbaar Onderwijs, in origineel doosje 1930	FDC	AE	1.00
53	penning	kopie van een Romeinse follis 2016	Pr	AE	1.00
54	divers	armband gemaakt van 9 x 10 cent zilver Wilhelmina	ZF	Ag	5.00
55	sets	België FDC-set 1980	FDC	div	1.00
56		Duitsland FDC-set, alle 5 ateliers 2002	FDC	div	27.50
57		Duitsland FDC-set, alle 5 ateliers 2003	FDC	div	27.50
58		Malta FDC-set, bezoek paus Joh. Paulus II 2005	FDC	div	6.00
59	blister	Denemarken 25 öre 1998	FDC	CuNi	1.00
60	tijdschriften	Muntkoerier: 20 stuks 2016 e.a.	ZF	papier	1.00
61	biljetten	België 20 frank 15-06-1964	FDC	papier	1.00
62		België 100 frank Lombard 02-12-1971	ZF+	papier	1.00
63	biljetten	Duitsland 1.000 mark 21-04-1910	ZF	papier	2.00

52

54

58

59

60

nr	item	beschrijving			kwal	mat	inzet	
64	biljetten	Duitsland	20 Reichsmark	22-01-1929	F	papier	2.00	
65		Duitsland	4 biljetten periode 1914-1920		div	papier	1.00	
66		Madagascar	5.000 francs	1995	Pr	papier	1.00	
67		Oezbekistan	3 sum & 5 sum	1994	FDC	papier	1.00	
68		Papua N-Guinea	20 kina	2008	FDC	papier	5.00	
69		Peru	10 + 100 intis + 100 zlotych Polen		FDC	papier	1.00	
70		Polen	1.000.000 zlotych	15-02-1991	ZF+	papier	10.00	
71		Rusland	3 kopeke (2st.) + 10 kopeke + 50 kopeke		div	papier	1.00	
72		Suriname	10.000 gulden	05-10-1997	Pr	papier	8.00	
73		Wit-Rusland	lot van 4 verschillende biljetten	2000	FDC	papier	2.00	
74		Zweden	50 kronor	2011	FDC	papier	5.00	
75	biljetten	wereld	lot van 10 biljetten		div	papier	5.00	

68

70

div = divers
Ag = zilver

F = fraai
AE = brons-koper

ZF = zeer fraai
Fe = ijzer

Pr = prachtig
Cu = koper

FDC = fleur de coin
Ni = nikkel

UNC = uncirculated
Al = aluminium
Sn = tin

Naam	
Postnr.	woonplaats .....

Opdracht:

Breng de overeenkomstige letter bij het goede antwoord over in onderstaande tabel en bekom alzo het te zoeken woord!

1	2	3	4	5	6	7	8	9

Schiftingsvraag: wat is het gewicht van de gefossiliseerde ammoniet die onder de doorzichtige piramide zal liggen?

tip: tussen 100 en 300 g

--	--	--

 gram

Om deel te nemen aan deze muntenpuzzel volstaat het deze strook goed ingevuld, tijdens de clubactiviteit van 12 maart, vóór 11u, te deponeren in de rode puzzelbox op onze bestuurstafel.
Succes!!

PS. Op de bestuurstafel zullen tevens invulstrookjes klaarliggen!
Zo hoeft je niet onnodig je tijdschrift te scheuren.

Noodgeld in de Duitse krijgsgevangenkampen, 14-18 Herwig Helsen

Gavrilo Princip, ook wel Gabriël Princip (°Bosnië 1894, +Theresienstadt 1918), werd bekend als de moordenaar van aartshertog Frans Ferdinand van Oostenrijk, een daad die de directe aanleiding vormde voor WOI.

Reeds in 1915 zette de Duitse autoriteiten een systeem van ca. 300 kampen op waar opsluiting met ondervoeding, straffen en psychologisch pesten werd gecombineerd met systematische exploitatie van de gevangenen. Dit fenomeen ging het gebruik, op grote schaal, van gevangenis-kampen in de 20e eeuw, in heel Europa, vooraf.

Het systeem van de Duitse krijgsgevangenkampen.

Duitsland was onderverdeeld in 25 'Armeekorpsen', zodoende waren er 25 militaire districten. Aan het hoofd van zo'n Armeekorps stond een generaal, die na de Keizer de hoogste militaire bevoegdheid had. Hierdoor droeg hij ook de verantwoordelijkheid over de krijgsgevangenkampen die in zijn gebied waren opgericht. Vermits zijn prioriteiten echter aan het front lagen, werd hij bijgestaan door een 'Inspektion' die zich in de hoofdplaats van ieder district bevond. Deze instantie was verantwoordelijk voor de huisvesting, voedselbevoorrading, tewerkstelling, postbedeling, enz ... van de gevangenen. De Generaal benoemde een kampcommandant die werd bijgestaan door een hulpofficier, een betaalmeester, enkele onderofficieren, tolken en een postverantwoordelijke. Tevens kreeg de kampcommandant de bevoegdheid over enkele compagnieën voor de bewaking van het kamp en het toezicht over de gevangenen.

Dit alles werd overkoepeld door het Ministerie van Krijgsgevangenen, een centraal orgaan in Berlijn. Het zorgde voor de algemene richtlijnen inzake voedselbedeling, behandeling, bewaking en zoveel meer. De kampoverste kreeg wel een grote flexibiliteit waardoor zijn karakter, maar vooral zijn

houding tegenover de oorlog en de 'vijand', een stempel drukte op het dagelijkse kampleven.

**Duitsland,
Alten-Grabow
10 pfennig,
1 juni 1916**

nr. korps. militair district - hoofdplaats

Garde Brandenburg - Berlin

I. Ost-Pruisen - Königsberg

II. Pommern - Stettin

III. Brandenburg - Berlin

IV. Sachsen-Anhalt - Magdeburg

V. Niederschlesien - Posen

VI. Schlesien - Breslau

VII. Westfalen - Münster

VIII. Rhein Provinz - Coblenz

IX. Schleswig-Holstein - Altona-Elbe

X. Hannover - Hannover

XI. Thüringen & Hessen-Nassau - Kassel

XII. Ost-Sachsen - Dresden

XIII. Württemberg - Stuttgart

XIV. Baden - Karlsruhe

XV. Elzass - Strassburg

XVI. West-Lothringen - Metz

XVII. West-Preussen - Danzig

XVIII. Hessen - Frankfurt/am/Main

XIX. West-Sachsen - Leipzig

XX. Ost-Preussen - Allenstein

XXI. Saar - Saarbrücken

I BAY. Niederbayern - München

II BAY. Unterfranken - Würzburg

III BAY. Oberbayern - Nürnberg

Soorten kampen

Mannschaftslager - soldatenkampen

Dit waren de fundamentele kampen voor gewone soldaten, bestaande uit houten barakken/hutten, 10m breed en 50m lang, bedekt met teer aan de buitenkant. In elke hut zaten gemiddeld 250 gevangenen. Een centrale gang verschaft toegang naar de stapelbedden met zaagsel gevulde stro-matras. Het meubilair werd tot een minimum beperkt tot een tafel, enkele stoelen of banken en een fornuis. De kazerne voor de bewakers was voorzien van een kantine (cafeteria) waar de gevangenen soms extra voedsel konden kopen, een kantoor, een wachthuis en keukens. Sommige kampen had extra voorzieningen, zoals sanitair, of culturele voorzieningen zoals een bibliotheek, een theater of concertzaal en een ruimte voor de eredienst.

Offizier-Gefangenenlager - Officerskampen

De levensomstandigheden voor de officieren waren meestal minder hard dan die de gewone troepen moesten doorstaan. Deze 'kampen' situeerden zich meestal in opgeëiste gebouwen: kastelen, kazernes, hotels, ... i.p.v. elementaire tenten en hutten. De ambtenaren kregen een grotere toewijzing van ruimte per persoon dan de andere rangen. Ze kregen bedden in plaats van met stro gevulde matrassen, specifieke kamers werden ingericht voor hun maaltijden en ze waren vrijgesteld van arbeid. Bovendien waren er geen officerskampen in Oost-Pruisen, waar de weersomstandigheden vaak veel slechter waren dan in de rest van Duitsland. Een van de belangrijkste 'lasten' van het kampleven voor officieren was verveling. Hun dagelijks leven werd gevuld met sport, amateurconcerten, toneelstukken, lezingen, debatten, lezen, ...

Duitsland - Cellelager, 10 Pf.

Clausthal - Officerskamp, 5 pfennig

Internierungslager - Interneringskamp voor vijandelijke burgers

Elke maand had een gevangene het recht om 2 brieven te schrijven (beperkt tot 6 pagina's voor officieren en 4 pagina's voor anderen), het papier moest hij kopen in het kamp. Elkeen had ook recht op 4 zichtkaarten, maar in de praktijk werd dit regelmatig geweigerd. Deze benodigheden waren, met het verdiende kampgeld, te koop in de kantine.

De Duitse staat kon de arbeidsmarkt van krijgsgevangenen, rekening houdend met hun rang en geschiktheid (uitgezonderd de officieren), goed gebruiken. De taken mochten niet buitensporig zijn en geen verband houden met oorlogsactiviteiten.

Terwijl de arbeid van de gevangenen in het begin nog op vrijwillige basis geschiedde, werd het al heel snel een verplichting. Het werk in de mijnen en moerassen werd gevreesd als bijzonder pijnlijk. Het werk werd vastgesteld op tien uur per dag, terwijl de bewaking werd versoepeld, waardoor sommige gevangenen dan weer gemakkelijker wisten te ontsnappen.

Het verdiende geld was dan ook alleen geldig in het kamp waar het werd uitgereikt. Maar in een aantal kampen konden ingezetenen werken voor geld om in de kampwinkel 'extraatjes' aan te schaffen (oa. zeep), maar meestal was er weinig tot niets voorhanden. De Duitsers hielden het systeem van de 'extraatjes' in stand om enige productiviteit in de kampen te stimuleren. **Duitsland - Golzern, 5 pf., 1 feb 1916**

Krijgsgevangenkampen in Duitsland tijdens WO1

Geraadpleegde bronnen

- https://en.wikipedia.org/wiki/Gavrilo_Princip
- https://en.wikipedia.org/wiki/World_War_I_prisoners_of_war_in_Germany
- https://en.wikipedia.org/wiki/Holzminden_prisoner-of-war_camp
- Katalog des Papiergeldes der Gefangenenlager im 1. Weltkrieg KGL van Reinhard Tieste, ISBN 978-3-9811185-1-3

MAUQUOY®

since 1875

SPECIALIST in

MEDAILLES - ERETEKENS - PENNINGEN

Wenst U meer te weten over de aangeboden mogelijkheden,
bezoek onze website of contacteer ons vrijblijvend.

www.mauquoy.com

medal@mauquoy.com

014/50.79.10

za 4	EGMP Dendermonde -t'Klokske -Pijndersln 90, Denderm Diestse Studiekring - CC Elckerlyczaal, Begijnhof, Diest N.K. Hasselt - Cult. Centr. Vergaderzaal 1, 3500 Hasselt Gent West MC - Centr. Reinaert, Reinaertstraat 28, Gent EVB - Paon Royal - Rue Vieux Marché Grains 6, Brussel	12-17u 14.30-18u 13-17u 12.30-17u 8-11u
zo 5	EGMP Leuven - Palais d Buc's, JP Minckelersstr, Leuven EGMP ZW-Vlaan - Kartouchke, Ingelmunsterstr. Izegem AEN Couvin - La Ruche - Place Gén. Piron, 5660 Couvin N. Edelweissje - St-Katarina, N. Cleynaertsiaan 1, Hasselt	9-12.30u 8.30-12u 9-12u 8-12u
di 7	AEN Brussel - Bowlmaster, Rue Van Zande 45, 1080 Bru	vanaf 18u
wo 8	NK. Brabant - Bar Le Duc, Korenbrugstr, sHertogenbosch	20-21.30u
vr 10	N.K. Berthout - Offendonk - Den Haes 8A, St-Kat-Waver	19-22.30u
za 11	AEN Nijvel- Coll. St-Gertrude-Faubourg de Mons, Nijvel AEN Verviers- École St-fiacre, Rue du Husquet 26, Dison Gent West MC - Centr. Reinaert, Reinaertstraat 28, Gent EVB - Paon Royal - Rue Vieux Marché Grains 6, Brussel Jean Elsen & ses Fils - Veiling 132 Tervureniaan 65, 1040 Brussel	vanaf 14u 8-12u 12.30-17u 8-11u
zo 12	EGMP Herentals -St-Antonius- Kapucijnenstr Herentals AEN Vielsalm - salle du Quartier de la gare, Vielsalm N.K. St-Truiden - Oud Atheneum - Zoutstraat, St-Truiden Wase Ruilclub - Den Hof - H. Heymanplein 7, St-Niklaas	8.30-12u 8.30-12u 8-11.30u 9-12u
ma 13	EGMP Brugge – C.M. - Moerkerksestwg. 118, B-St-Kruis	vanaf 19u
za 18	Gent West MC – Centr. Reinaert, Reinaertstraat 28, Gent EVB - Paon Royal - Rue Vieux Marché Grains 6, Brussel	12.30-17u 8-11u
zo 19	EGMP ZW-Vlaand- Willem Tell - Brugsestr 20, Kortrijk AEN La Louvière - Pagnol - Rue d'ateliers 7, H. St-Pierre AEN Luik - Collège St-Servais - 104 rue St-Gilles, Luik Numismatica Wetthra - CC De Poort, Markt 27, Wetteren Go Collections - Centre Culturel - Rue Haute 1, Gosselies Internationale Numismatische Beurs Tilburg De Druiventros - Bosscheweg 11, Berkel-Enschot	13-16u 8.30-11u 8-12u 9-12.30u 8.30-12u 9-15u

za 25	Gent West MC - Centr. Reinaert, Reinaertstraat 28, Gent Achter Olmen - T.I. St-Jansberg - Weerterstwg., Maaseik EVB - Paon Royal - Rue Vieux Marché Grains 6, Brussel	12.30-17u 13-15.30u 8-11 u
zo 26	EGMP Aalst - S.C. Immerzeel - R. Novarumstr. 4, Aalst EGMP Tienen - 't Hoekske - Oude Leuvensestr 93, Tienen Wase Ruilclub - Den Hof - H. Heymanplein 7, St-Niklaas 33e Internationale Beurs - Antverpia EGMP Kinopolis Event Cent. - Groenendaallaan 394, 2030 A'pen	9-12.30u 9-12u 9-12u 9-15u

Gerda & Hugo DE BEUL / FILATIS2

WIJ BIEDEN ALLES VOOR DE VERZAMELAARS VAN MUNTEN EN
BANKBILJETTEN - PRENTKAARTEN - TELECARDS - CATALOGI

Grote specialiteit benodigdheden

Vraag onze bijzondere voorwaarden voor grote afname

e-mail: debeul@evonet.be

website: www.filatis2.com

Sint-Katelijnevest 38 – 2000 ANTWERPEN Tel. 03 / 226.40.68

DE GESCHIEDENIS VAN DE KONINKLIJKE MUNT VAN BELGIË IN MEDAILLES, 1945-2015

De geschiedenis van de Koninklijke Munt van België in medailles vanaf WO II is nu te boek gesteld! In 10 delen (2000 pag.) en in een beperkte luxueuze uitgave worden alle medailles afgebeeld en volledig beschreven. De eerste 2 delen zijn nu beschikbaar aan 74€ per twee delen (386 pagina's) en met de gratis klasseermap.

contact: luc.vandamme@telenet.be

zaterdag 4 maart 14.30-17.30u

Diestse Studiekring voor Numismatiek

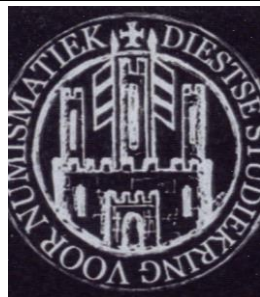
met 2 lezingen en ledenveiling

N. Vaneerdewegh: Byzantijnse muntslag

Fan Wu: Chinese muntslag 19e-20e eeuw

zaal Elckerlyc - Cult. Centr. Begijnhof - Diest

diest44@hotmail.com

za 4 maa (9.30-17.30u) **Numismata München**

MOC - Lilienthalallee 40, 80939 München

zo 5 maa (9.30-15u)

www.numismata.de

**JEAN ELSEN
& ses Fils s.a.**

zaterdag 11 maart 2017

VEILING 132

Tervurenlaan 65, 1040 Brussel

+ 32 2 734 63 56

info@elsen.eu

www.elsen.eu

zondag 12 maart

Münzbörse Konz-Trier

11-17u

Saar-Mosel-Halle (Schulzentrum)

www.muenzfreunde-trier.de

COIN & MEDAL FAIRS

zondag 19 maart 2017 **Internationale Muntenbeurs Tilburg** 9-15u

Hotel De Druiventros

Boscheweg 11, 5056 PP Berkel-Enschot

www.muntenbeurs-tilburg.nl

muntenbeurs@gmail.com

zondag 26 maart 2017

9-15u

**33e Internationale Beurs
Numismatica Antverpia EGMP**

Kinopolis Event Center

Groenendaallaan 394, 2030 Antwerpen

ronnievanuden@skynet.be 03 353 87 30

Brumunt

Uw Partner voor uw collectie

www.brumunt.com

Gistelse Steenweg 93, B-8200 Brugge
info@brumunt.com - Tel: 050 71 86 06

Jean ELSÉN & ses Fils n.v.

VEILING 132

11 maart 2017

ONZE EXPERTEN SCHATTEN GRATIS UW VERZAMELING EN BETERE
MUNTEN DIE WORDEN INGELEVERD VOOR ONZE VEILINGEN.
DE CATALOGUS WORDT IN HEEL DE WERELD VERSTUURD.
OP ONVERKOCHTE LOTEN ZIJN ER GEEN KOSTEN.

Tervurenlaan 65
B-1040 Brussel

Tel: +32-2-734.63.56
Fax: +32-2-735.77.78

info@elsen.eu
www.elsen.eu